

Naslovna strana Odnos broja zaposlenih i penzionera nikad gori

U februaru više penzija nego plata

Prvi put nakon Drugog svetskog rata u Srbiji je tokom jednog meseca više ljudi primilo penziju nego zaradu po osnovu radnog odnosa

Marko Ristić

Beograd

Od 1952. godine ukupan broj penzionera u Srbiji povećan je 16 puta i trenutno, prema podacima iz biltena Republičkog fonda PIO za februar, iznosi 1.687.921. Za isti mesec Republički zavod za statistiku je broj zaposlenih u pravnim licima i kod preduzetnika procenio na 1.730.530 lica, što znači da je na 100 penzionera dolazilo 102,5 zaposlenih. No, pošto u februaru, kao što je to uobičajeno, mesečnu zaradu

nije primio 80 do 100 hiljada zaposlenih, urednik sajta www.makroekonomija.org Miroslav Zdravković zaključio je da je u februaru na 100 penzija bilo oko 96,6 zarada i po prvi put se desilo da je više građana Srbije primilo penziju nego platu.

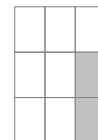
Odnos broja zaposlenih i penzionera

1950.	6 : 1
1960.	5 : 1
1970.	3,5 : 1
1990.	2,5 : 1
2000.	1,5 : 1
2007.	1,41 : 1
2011.	1,26 : 1
2012.	1,03 : 1

Zdravković kaže da je izuzetno dragoceno što je penzioni fond počeo s redovnim objavljivanjem statističkog biltena jer će to omogućiti analitičarima mnogo bolji uvid u različita pitanja reforme penzionog sistema. Tako je u februaru tačan broj penzionera kojih ima 46.890 s prosečnom penzijom od 42.206 dinara, što je za 78 odsto više od proseka ostalih penzionera koji iznosi 22.335 dinara. Statistika Fonda PIO pokazuje da taj prosek domašio jedva 55,8 odsto prosečne zarade u Srbiji koja je u februaru iznosila 40.003 dinara. U najboljem položaju su korisnici starosne vojne penzije koja je 21,8 odsto iznad prosečne plate, a najteže je korisnicima porodične poljoprivredne penzije koja je u proseku 87 odsto niža od prosečne zarade. Penzije iznad prosečne zarade u februaru je primilo 159.320 penzionera ili oko devet odsto ukupnog broja. Prema nedavnoj izjavi Dragane Kalinović, direktorke Fonda PIO, u 2011. na jednog penzionera u Srbiji dolazilo je 1,26 zaposlenih. Prema podacima iz februarskog biltena, prema kojima je broj zaposlenih za svega 43.000 veći od broja penzionera, taj odnos je 1,025 : 1. Ekonomska nauka, pak, tvrdi da je za normalno funkcionisanje penzionog sistema jedne zemlje neophodno da na jednog penzionera dolazi najmanje 3,5 zaposlenih (prosek u EU je 3 : 1). Polovinom prošlog veka taj je odnos u Srbiji bio gotovo duplo povoljniji - na jednog penzionera dolazilo čak šest zaposlenih. S produženjem životnog veka i smanjenjem nataliteta taj se odnos postepeno pogoršavao, naročito tokom poslednje dve decenije 20. veka.

(strana 3)

Odnos broja zaposlenih i penzionera nikad gori

Više penzija nego plata

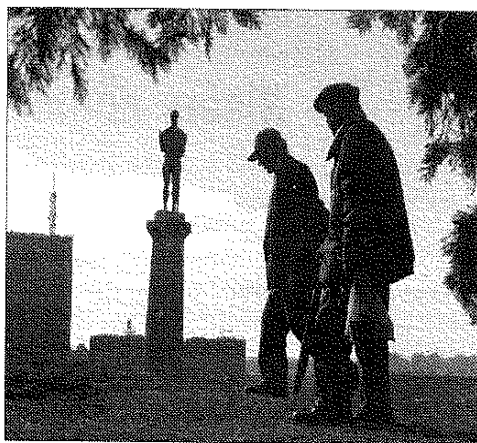
Marko Ristić

Beograd

(sa 1. strane)

U novi milenijum zakoračili smo sa odnosom 1,5 : 1 u korist zaposlenih, da bi se tokom tranzicije broj zaposlenih i penzionera gotovo izjednačio. Koliko je to breme za nejaku srpsku ekonomiju najbolje pokazuje podatak da će u 2012. za isplatu penzija biti potrošeno nešto više od pet milijardi evra (556,300 milijarde dinara), a tako je bilo i u 2011. (493,7 milijardi dinara ili pet milijardi evra). Ta brojka će, po svemu sudeći, biti i veća budući da u Fondu PIO procenjuju da će armija penzionera ove godine biti pojačana za dodatnih 30.000 korisnika. Ipak, najgora od svega jeste činjenica da se svega 51 odsto ukupnog godišnjeg fonda za isplatu penzija pribavlja naplatom poreza i doprinosa, a čak 49 odsto dotacijama iz budžeta, što je ujedno i najveća rashodna stavka srpske državne kase.

Po računici Fonda PIO doprinosi se redovno uplaćuju na adrese 1,025 od ukupno 1,73 miliona zaposlenih u Srbiji, po čemu smo na na samom začelju Evrope. No, uprkos činjenici da 30 do 40 odsto firmi neredovno i

Kretanje broja penzionera

1952.	111.500
1976.	500.000
1991.	1.000.000
2007.	1.279.000
2011.	1.680.000

sa velikim zaostatkom uplaćuje poreze i doprinose. Vlada uporno praktikuje opraštanje dugova nesavesnim poslodavcima. Time je za pet godina budžet oštećen za 260 milijardi dinara, što je otprilike suma koja odgovara godišnjem prihodu Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje približno dovoljnom za šestomesečnu isplatu penzija. Ako je za utehu ni penzioni fondovi ekonomski mnogo snažnijih zemalja nisu u mnogo bo-

ljem stanju. Trenutno blizu četvrtine stanovništva Evropske unije ili oko 120 miliona ljudi, čine penzioneri, a taj broj se stalno povećava i, kako se procenjuje, 2060. će svaki radno aktivan stanovnik EU imati svog penzionera. Zbog toga su vlade mnogih zemalja značajno povećale starosnu granicu za odlazak u penziju, smanjili stope doprinosa, pa i same penzije. Učinile su to vlade Grčke, Portugala, Italije, Francuske, Španije,

pa čak i Velike Britanije gde je prosečna penzija u poslednje tri godine sa 870 smanjena na nešto više od 600 evra. U povoljnijoj poziciji su samo države u kojima je razvijen sistem privatnog penzionog osiguranja, poput Nemačke i Finske čiji su penzioneri među retkima koji su, uprkos ekonomskoj krizi, poslednjih godina dobijali značajne povišice.

U Srbiji penzioneri mogu biti zadovoljni jedino redovnošću isplate a vlast se zaklinje da ni nakon izbora, ne treba strahovati od „kresanja“ penzija, problema u isplati ili nekih novih nametanja od strane MMF-a. Ali sa ovakvim odnosom broja zaposlenih i penzionera održivost sistema na duži rok više je u domenu naučne fantastike. A za odgovor na pitanje kako će se stvari kretati ako ne dođe do poboljšanja naplate doprinosa i masovnijeg otvaranja novih radnih mesta, dovoljno je pogledati primer Hrvatske. Prosečna zarada u ovoj državi, koja takođe ima veoma loš odnos broja zaposlenih i penzionera, duplo je veća od proseka u Srbiji, dok je prosečna hrvatska penzija od srpske jača za manje od 100 evra.

Poređenje sa susedima

	Srbija	Hrvatska
broj stanovnika	7.500.000	4.300.000
broj penzionera	1.688.000	1.468.000
prosečna penzija	200 evra	290 evra
zaposleni/penzioneri	1,03 : 1	1,21 : 1
pros. penzija/pros. plata	55,8 %	37,55 %

